

"MODRÁ. DĚjiny jedné barvy"

Pakliže milujete modrou barvu, tak jako já, tak zde je pro Vás pár informací.

Modrá barva, tak jako všechny ostatní barvy, má mnoho odstínů. Má nejoblíbenější je tmavá - a i tmavě blankytná modrá - pokud si ji dovedete přiměřeně představit. Nejsem to ale jenom já, kdo má rád modrou. Šťastně je to nejoblíbenější barva našeho západního světa.

Významnou součástí francouzské historie historik Michel Pastoureau napsal dokonce knihu - "Modrá. Dějiny jedné barvy." V roce 2013 vyšla tato kniha i v češtině. Vyšla také v mnoha dalších jazycích a dosáhla velké popularity. Ale zpět k modré.

"V knize se zaměřím nad proměnami postavení modré barvy v průběhu staletí a analyzuje její význam a symboliku v oděvu, v každodenním životě, stejně jako v literatuře a v umění. ... Šeková ani Šťámanová modré barvy nevěnovali, dokonce ji pokládali za barvu nepřátelskou na pohled. Ani na počátku státního nepatřila mezi barvy jednoznačně privilegované a její oblíbenost stala se teprve postupně. Ke změně došlo ve chvíli, kdy se modrá prosadila jako barva Panny Marie. Dnes tato barva v oblíbenosti přemohla dokonce i zelenou a červenou. K jejímu současnému úspěchu nejspíše značně přispěla i kariéra jistě toho kusu oblečení - kalhot Leviho Strausse a jeho pozdější která vešla do dějin pod názvem džínů."

V knižce najdete spoustu zajímavostí a krásných "modrých" obrázků.

Další zajímavé informace o historii modré barvy jsem našla ve francouzské knižce "La couleur. Nature, histoire et décoration" z roku 1993

Ā

Š modrou do nekonečna

"Ā-Āme a rozlehlost nebe i moře, díky pocitu nekonečna, která

vÁ nÁjs vyvolÁjvájĀ-, dokÁjÁ¾ou potÁĀjit duÁji hledajĀ-cĀ- Ā°nik. Jejich vÁ½Ājce a hloubce se vyrovnÁj jen jejich uÁjlechlĀj barva. ModrÁj mÁj historickĀ© i symbolickĀ© spojenĀ- se Ájlechlou, pĀ™mesto je to ale i barva lidu. JejĀ- pouÁ¾itĀ-, zejmĀ©na vĀ oblĀ©kĀjnĀ-, sluÁjĀ- tĀ©mĀĀ™ ka¾dĀ©mu. ModrÁj je mĀ-rovĀj barva â€“ svĀĀ¾Ā-, uklidĀĀujĀ-cĀ-, upĀ™Ā-mnĀj. JejĀ- negativnĀ- vÁ½znamy, zahrnujĀ-cĀ- snad jen strach a depresivnost, jsou pouze extrĀ©my jejĀ-ch kladnĀ½ch vÁ½znamĀ- â€“ Ā•erstvost interpretovanĀj jako chladnost, samota jako osamocenosť, klid jako neteĀ•nost. ModrÁj je barva zdravĀ- â€“ modrÁj obloha je znĀjmĀ½ Ā°Ā•innĀ½ lĀ©k na melancholii.

Odkud se bere nebeskĀj modĀ™? Toto tajemstvĀ- nĀjm mĀ-Ā¾e objasnit TyndallĀv jev, kterĀ½ vytvĀjĀ™Ā- vnitĀ™nĀ- nezĀjĀ™ivou modĀ™, kterĀj se vyskytuje i vĀjude jinde vĀ pĀ™Ā-rodĀ: modrĀ© oĀ•i, ptaĀ•Ā- peĀ™Ā-, kĀ™Ā-dla vĀjĀ¾ek, Ā•umĀjky a zadnice koĀ•kodaĀ-, jemnou modĀ™ cigaretovĀ©ho kouĀ™e a namodralĀ© odlesky tvĀjĀ™Ā- muĀ¾Ā-sĀ tĀ™Ā-dennĀ-m strniĀjtĀm.

Tento jev se vytvĀjĀ™Ā-, kdy¾ je svĀĀtlo rozptylovĀjno mikroskopickĀ½mi Ā•ĀjsteĀ•kami velikostĀ- odpovĀ-dajĀ-cĀ- vlnovĀ© dĀ©lce modrĀ©ho svĀĀtla a odrĀjĀ¾eno do vĀjlech smĀĀrĀ-. Aby toto rozptĀ½lenĀ© modrĀ© svĀĀtlo bylo viditelnĀ©, musĀ-mĀ-t za sebou tmavĀ½ podklad. NapĀ™Ā-klad proteiny modrĀ© oĀ•nĀ- duhovky majĀ- tmavĀĀ hnĀĀ½ podklad tvoĀ™enĀ½ melaninovĀ½m pigmentem a atmosfĀ©rickĀ½ prach mĀj za sebou vesmĀ-rnou temnotu. VĀ roce 1957 vĀ KanadĀĀ, kvĀĀli rozsĀjhlĀ½m lesnĀ-m poĀ¾ĀjĀm, kterĀ© doĀ•asnĀĀ vĀ½Ājily mno¾stvĀ- mikroskopickĀ½ch Ā•ĀjsteĀ•ek vĀ atmosfĀ©Ā™e, zĀ-skal doĀ•asnĀĀ i mĀĀsĀ-c znatelnĀĀ modrĀ½ barevnĀ½ nĀjdech.

Oproti hojnosti modrĀ© na obloze a vĀ moĀ™Ā-ch se modrĀj vĀ pĀ™Ā-rodĀĀ vyskytuje velmi mĀjlo. JedinĀ© modrĀ© minerĀjly jsou tyrkys, azurit (kterĀ½, vĀ zĀjvislosti na mno¾stvĀ- obsa¾enĀ© mĀĀdi, mĀ-Ā¾e mĀ-t i zelenĀ½ nĀjdech) a lĀjpis lazuli (lazurit). Tyto minerĀjly, rozdrceĀ©, se mohou pĀ™Ā-mo vyuĀ¾Ā-vat jako barviva. OstatnĀ- modĀ™, vychĀjzejĀ-cĀ- zĀ mĀĀdi Ā•i kobaltu, vyĀ¾aduje kĀ zĀ-skĀjnĀ- a vyuĀ¾itelnosti nĀjroĀ•nĀ© technologickĀ© postupy. Dokonce i pĀ™Ā-rodĀ- barviva jako indigo a boryt byly nazĀ½vĀjny skrytĀj barviva, proto¾e je potĀ™eba urĀĀitĀ½ch chemickĀ½ch reakĀ- kĀ vyĀĀitĀĀnĀ- barvy. Barvivo zvanĀ© PaĀ™Ā-Ā¾skĀj modĀ™ (kterĀ© ovĀjem nepochĀjzĀ- zĀ Francie â€“ viz francouzskĀ½ nĀjzev bleu outremer â€“ zĀjmoĀ™s vyrĀjbĀĀno zĀ lazuritu. Ve stĀ™edovĀĀku, kdy se pouĀ¾Ā-valo kĀ iluminaci manuskriptĀ-, mĀĀlo stejnou ale i vyĀjĀjĀ- hodnotu neĀ¾ zlato. NicmĀ©nĀĀ potĀ©, co byly vynalezeny zpĀsoby chemickĀ© syntetizace modrĀ½ch barviv, se tato barva, dĀ™Ā-ve tak vzĀjcnĀj, Ā¾e si ji umĀĀlci schraĀĀovali na plĀjĀjĀ panny Marie, zaĀĀala pouĀ¾Ā-vat kĀ bĀĀĀnĀ©mu bĀĀlenĀ- obyĀ•ejnĀ½ch lĀjtek.

â€žModrĀj pro kluka, rĀĀ¾ovĀj pro holku.â€œ â€“ takovĀ½ je souĀ•asnĀ½ zvyk, ale francouzskĀ© matky tradiĀ•nĀĀ oblĀ©kaly svĀ© dcery do modrĀ© â€“ do barvy plĀjĀjtĀĀ svatĀ© panny Marie. ModrĀj si drĀ¾Ā- svĀĀj titul krĀjlovny nebes. Vztah mezi Ājlechlou a modrou barvou vychĀjzĀ- zĀ dĀjvnĀ© minulosti a je velmi rozĀjĀ-Ā™enĀ½: VĀ Ā™eckĀ©m a Ā™Ā-mskĀ©m panteonu je modrĀj spojovĀjna sĀ Diem a Jupiterem. VĀ Anglii, kde barvou krĀjle byla ĀjarlatovĀj Ā•ervenĀj, si modrou zvolili presbyteriĀjni jako symbol opozice, vĀ souladu sĀ naĀ™Ā-zenĀ-m Bible, kterĀj Ā™Ā-kĀj, Ā¾e dĀĀti Izraele si majĀ- na obleĀ•enĀ- naĀjĀ-t lem zĀ modrĀ© stuhy. PotĀ© byla modrĀj barvou WhigĀ-, konzervativcĀ-, vojĀjkĀ- Unie bĀĀhem AmerickĀ© vĀjky za nezĀjvislost a policie.

ModrĀj jako barva symbolizujĀ-cĀ- vĀjecho â€žlepĀjĀ-â€œ pochĀjzĀ- od jednĀ© modrĀ© stuĀ¾ky zĀ roku 1348. Ta stuĀ¾ka byl hozenĀ½ podvazek od jednĀ© dvornĀ-dĀjmy, kterĀ½ chytil Edvard tĀ™etĀ-, navlĀ©kl si ho a pronesl slavnĀ½ vĀ½rok â€žhoni soit qui mal y penseâ€œ (â€žhanba tomu, kdo si o tom myslĀ- zlĀ©â€œ, pozdĀĀji pĀ™eklĀjdanĀ© jako â€žĀjpatnĀ© tomu, kdo myslĀ- na Ājpatnostiâ€œ). Tato vĀĀta se stala mottem a modrĀ½ podvazek symbolem nejvyĀjĀĀ-ho rytĀ-Ā™skĀ©ho Ā™Ājdu. TĀ-mto zaĀĀala bĀĀt modrĀj barva spojovĀjna sĀ vysokĀ½mi poctami vĀ rĀ-znĀ½ch domĀ©nĀjch: CanterburskĀ© opatstvĀ-, modrĀ½ lem cĀ-rkevnĀ-ch hodnostĀjĀ™Ā-, Derby, koĀ-skĀ© dostihy, modrĀ© Ā¾etony vĀ pokeru atd. ModrĀj krev jako symbol ĀjlechlĀ©ho pĀĀvodu je idea pochĀjzejĀ-cĀ- ze ĀpanĀĀlska: Ā¾Ā-ly aristokratĀ- ĀĀistĀĀ evropskĀ©ho pĀĀvodu se dĀĀky

jejich bledě modré pokořice zdály být modřejší - oproti silnějším španělským smášením maorského pavodu. V Benátkách ve 17. století se sociální vrstvy odlišovaly barvou punoch - modřejší patřila vyššímu třídám, ovšem termín Bluestocking (modřejší punochy) pochází z Anglie kolem roku 1750, kdy modřejší punochy, barvou kontrastující s věrnými šaty, nosily vzdělané ženy pohybující se v literárních kruzích.

Modřejší je v současnosti oblíbenou dýť a dospívající, ale i u milionářů, rolníků, umělců i dělníků na západě - jednak asi proto, že ke indigovému růstě modřejší vlny, ale i proto, že na modřejší jsou skvrny vidět méně než na ostatních barvách.

Modřejší má ale i své špatné stránky: Francouzská vlna se zrodila ve městě (modřejší označuje prostitutky - podle barvy oblečené - které musely nosit v právních záležitostech - Modřejší filmy a modřejší humor jsou neslučitelné (protože unikly modřejšímu inkoustu cenzora a korektora). Modřejší pondělí, které v Anglii předchází velikonočnímu pátku, má své jméno od toho, že se v ten den lidé oddávali ve velké množství alkoholu před tím, než ho budou mít během pátku zadaných - "budeme předtím do modrého rána anglicky řečené". Naproti tomu v Americe prodej alkoholu v mnoha státech podléhal modřejšímu puritánskému zákonům.

Modřejší je barva spojovaná s neživou temnotou - toto vychází - okamžiku, kdy se stává a vzduch sám o sobě vypadá jako by měl tmavě modrou barvu. Tato hodina, silně romantizovaná, hodina mezi psem a vlkem, je dobou, kdy tmavě modřejší obloha dobarvuje atmosféru schůzek milenců a pomáhá skrýt stopy zletlého.

Modřejší barva se působí uklidňující efekt, což z ní dělá ideální barvu pro ložnice, nebo jakkoliv místo odpočinku. Oproti tomu když je člověk zima, tak modřejší, v atmosféře umění - má člověk namalované modřejší šatnou náladu a krásnou, která vidí-li vztah mezi modrou a černou si ji také spojovali s melancholií. Z čeho modřejší - vyplývá dvojí význam modřejší - zřejmé i temnota. Zřejmivě modřejší oblohy v ní nikom nemá vyvolat depresivní - pocity a Blues (blue = modřejší) jako hudební styl sice inspiraci ze zřimutku a zpěvů o něm, ale jeho poslech naopak působí vlnitě a potěšeně. Tento rozpor je ovšem s modrou barvou pevně spojen - její záporné aspekty nejsou hrozbou, ale spíše určitým druhem zamyšlení a vzpomínání. Vzpomínání na nekonečno a na zřejmivě modřejší nebeské ráj - působí Lukáš Velehradský

Â

Â

Â

Â

Â

Â

Â